

Sikertörténet a stroke ellátásában

Hőség hullám és a szélütés

A sikeres prevenciónak köszönhetően az elmúlt 3 évtizedben Magyarországon kevesebb, mint felére csökkent a szélütésben elhunytak száma. Az akut stroke ellátásban 2009-ben célként kitűzött évi 2000 vérrögoldások a szakmai erőfeszítéseknek és a sikeres laikus felvilágosító kampánynak köszönhetően 6 év alatt sikerült túlszárnyalni. Annak ellenére, hogy az eredmények kecsegtetőek, a stroke fenyegetése továbbra sem csökken, így a folyamatos tájékoztatás jelentősége megkérdőjelezhetetlen.

A rák és a szívbetegségek után a szélütés a harmadik leggyakrabban halállal végződő betegség. Európában éves viszonylatban 1.4 millió halálesetet regisztráltak, míg hazánkban 180 – 200 ezren élnek a betegség árnyékában. Évente 40-50 ezer új beteg kerül stroke diagnózissal felvételre. A szélütés nemcsak az időseket, hanem egyre több fiatalt is érint. A betegek egyharmada teljesen felépül, egyharmada többé-kevésbé egész életében másokra lesz utalva, míg egyharmadát egy éven belül elveszítjük.

A betegség esetében nagyon fontos a gyorsaság, hiszen minden perc számít. Az elmúlt években észrevehető, hogy egyre többen tárcsázzák a 104-t, amikor a szélütés tüneteit - féloldali végtagbénulás, hirtelen beszédzavar, arcaszimmetria –érezlelik. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy nem szabad várni a házi orvosra, vagy bízni abban, hogy másnapra kialusszák a betegséget. Ilyenkor nem a körzeti orvost vagy egy családtagot kell hívni, hanem azonnal a mentőket, akik azonnal a speciális strokecentrumba szállítják a beteget, ahol azonnal megtörténnek a szükséges beavatkozások. Mindössze 4.5 óra áll rendelkezésre, hogy a beteg megkapja az életmentő vérrögoldó kezelést, amellyel nem csak a túlélés esélye növelhető, hanem elkerülhető a maradandó agykárosodás is. Nagyon fontos tudni, hogy a tünetek lehetnek múló jellegűek vagy maradandóak, együtt vagy külön-külön is előfordulhatnak, és hirtelen jelentkeznek. Senkit ne tévesszen meg, ha a tünetek gyors javulást mutatnak, mert visszatérhetnek, és akár végleges bénulássá is súlyosbodhatnak. A reggeli vagy délelőtti órákban fellépő stroke felismerése leginkább a közelben tartózkodókra hárul, hiszen maga a beteg nem feltétlenül érzékeli pontosan, hogy mi történik vagy történt vele- mondta Dr. Bereczki Dániel a Magyar Stroke Társaság elnöke.

Ha azt sejtjük, hogy a környezetünkben valaki szélütést kapott, végezzük el a következő gyakorlatokat: kérjük meg az illetőt, hogy emelje fel mindkét karját, mosolyogjon, majd beszéljünk, tegyünk fel egyszerű kérdést. Ha az illetőnek a három kérdés teljesítésének bármelyikével nehézsége támad, haladéktalanul hívjuk a mentőket, esélyt adva a túlélésre. A hét elején háromszor annyi a stroke miatti kórházi felvételek száma hazánkban, mint a hétvégén. A szélütés tekintetében kiemelten veszélyeztetettnek számítanak a cukorbetegségben, a magas vérnyomásban, az érlelmeszesedésben, valamint a szívritmuszavarban szenvedő betegek. Rájuk különösen oda kell figyelni főleg a nyári kánikula idején, hiszen a hőség hullám megviseli a szervezetüket.

Ugyanakkor a stroke kialakulásának kockázatát növeli a magas vérnyomás, cukorbetegség, a túlsúly, illetve a dohányzás, a helytelen táplálkozás és a mozgásszegény életmód. A szív- és érrendszeri betegségek tovább fokozzák az agyi érrendszeri kockázatát, melyek közül a pitvarfibrillációt – pitvarremegést- kell megemlíteni. A felnőttek körében ez a betegség a leggyakoribb szívritmuszavar. Ma Magyarországon megközelítőleg 130-150 ezer embert érint. Feltehetően azonban ennek kétszerese is lehet azon betegek száma, akiket eddig még nem diagnosztizálnak. Ez úgy fordulhat elő, hogy ez jellemzően az a betegség, amely nem feltétlenül okoz látványos tüneteket, és így nehezen felismerhető.

Statisztikai előrejelzések szerint az EU-ban a pitvarfibrilláló betegek száma 2050-re mintegy 2,5-szeresére nőhet, éppen ezért nagyon fontos, hogy odafigyeljünk magunkra és másokra, minimalizáljuk a kockázati tényezőket és vegyük észre a figyelmeztető jeleket. Ha valaki pitvarfibrillációban szenved ötször nagyobb az esélye, hogy szélütés érje.

A statisztikai adatok is bizonyítják, hogy a sikeres megelőzésnek köszönhetően az elmúlt 3 évtizedben Magyarországon kevesebb, mint felére csökkent a stroke halálozás. Ugyanakkor az akut ellátásban folyamatosan nőtt a vérrögoldások száma, míg 2009-ben mindössze 710, addig 2014-ben 1786, a múlt esztendőben már 2042 vérrögoldást végeztek, ez közel 14 százalékos emelkedést jelent. 2009-ben stratégiai célként kitűzött évi 2000 trombolízist a szakmai erőfeszítéseknek és a sikeres eddigi kampányoknak köszönhetően is, 6 év alatt sikerült elérni, sőt túl is szárnyalni. A növekedés az ország szinte minden régiójára jellemző- hangsúlyozta a professzor.

Az adatok tehát egyértelműen azt mutatják, hogy érdemes volt dolgozni, a hazai stroke ellátás fejlődése jó úton jár, látványosak és egyértelműek az eredmények, további fejlődést várnak a következő években is – tette hozzá.

Az elmúlt években újtára indított „Stroke - Ne késlekedj” elnevezésű kampány elsősorban a szélütés tüneteire, a „hezitációs” idő csökkentésére, az azonnali mentőhívás jelentőségére és a pitvarfibrilláció felismerésére hívta fel a lakosság figyelmét, míg az idei „Együtt a stroke ellen 2016-2020” ezen üzenetek mellett a megelőzésre, a rizikófaktorok kezelésére fókuszál, A programhoz az OMSZ és a kormányzati szervek mellett az idei esztendőben a Magyar Hypertonia Társaság, a Magyar Diabetes Társaság valamint a Magyarország Átfogó Egészségügyi Szűrőprogramja is csatlakozott. A lakosság felé szóló kommunikáció fő célja a lakosság egészségi állapotának javítása, az egészségesen és munkaképesen eltöltött életevek számának növelése, hozzájárulás a munkavállaló korúak munkaerő-piaci aktivitásának növeléséhez és a fenntartható fejlődéshez.

Bizonyított, hogy a szív-és érrendszeri betegségek jelentős része korai felismerés esetén jól gyógyítható, az akut esetek azonnali ellátás esetén jelentős arányban jól kezelhetők.

Nagyon fontos, hogy mindenki tisztában legyen a stroke tüneteivel, ismerje fel azokat, hogy egy lehetséges szélütés esetén segíteni tudjon embertársain, ugyanakkor a tartsák karban rizikófaktoraikat, kezeltessék magas vérnyomásukat, cukorbetegségüket és pitvarfibrillációjukat, intsenek búcsút a dohányzásnak. Nem szabad elfelejteni, hogy a stroke hirtelen sújt le, mégis időnként előre jelzi "érkezését".

További információ:

Fadgyas Zsuzsa

DMD

Telefon: 06 20 933 9619

E-mail: zsuzsa.fadgyas@diamondagency.hu